

Jeg skal holde andagt

Frank Risbjerg Kristensen

Denne pjece er til dig, som holder andagter i kristne sammenhænge. Måske er du ny i 'faget'? Måske er du en erfaren formidler, som gerne vil reflektere over andagtsgenren og det at holde andagter? Måske er du kørt lidt fast og vil gerne have

inspiration til det at forberede og holde andagter? Mit mål med pjecen er ikke at sige alt om det at holde andagt. Jeg vil derimod invitere dig med ind i nogle overvejelser, som forhåbentlig er brugbare og motiverende.

Hvad er en andagt?

En andagt er fem til syv gyldne minutter, hvor du har mulighed for at dele ud af noget godt og vigtigt fra Bibelen eller fra dit eget liv som kristen.

Andagtens 'storhed' er, at den er vigtig i det kristne fællesskab og i den fælles opbygning af Kristi lokale legeme. Andagter har et opbyggende formål, og den er en vigtig del af det at dele liv og tro med hinanden.

Andagtens 'enkelthed' er, at alle kristne har kald til at gøre og praktisere det, som en andagt mest handler om: At dele ud af det, som jeg selv tror på; at tale ud fra min egen tro på Kristus, og at inspirere andre ud fra min egen trosvandring. Også når det er i en forberedt og velgennemtænkt udgave, hvilket en andagt er!

Der er dog mere at sige. Paulus skriver noget vigtigt om, hvad vores selvforståelse og udgangspunkt er i forhold til dem, vi holder andagt for: *"Vi er ikke herrer over jeres tro, men medarbejdere på jeres glæde; I står jo allerede i troen"* (2 Kor 1,20). Alt er selvfølgelig ikke sagt med disse ord; men Paulus peger på noget fundamentalt for vores blik på alle de andre i det kristne fællesskab. – Et blik, som også er vigtigt, når vi holder andagt:

– Når jeg holder andagt, skal jeg se mig selv som en kristen bror eller søster, der får lov til at dele noget vigtigt med mine kristne brødre og søstre. Jeg står skulder ved skulder med dem, jeg taler til. Jeg deler ud af det, jeg selv har fundet og lever af i min tro på Kristus.

– Når jeg holder andagt, udøver jeg ikke magt på illegitim måde. Jeg bruger heller ikke min platform som et åndeligt selvrealiseringsprojekt, hvor jeg promoverer min egen åndelighed og fromhed. Jeg ser i stedet mig selv som én, der er kaldet til at være 'medarbejder på de andres glæde' og trosvandring. Dette gælder også, når der er søgende og ikke-troende mennesker til stede, eller når det er dem, som er primær målgruppe. De står endnu ikke i troen; men de skal også mødes skulder ved skulder. De skal have et stort eller lille, men vigtigt glimt af Jesus gennem andagtens vidnesbyrd og italesættelsen af noget centralt fra Jesus.

Jeg er tilbageholdende med at blive for konkret med, hvad en rigtig andagt er, fordi en andagt kan males med en varieret farvepalet. En andagt kan holdes på mange forskellige måder ud fra form, ind-

hold, personlig stil, passion osv. Men jeg vil alligevel vove at komme med nogle få tanker om, hvad andagtsgenren rummer.

En andagt kan fx være:

- **En vigtig troens tanke** – iklædt fx et personligt vidnesbyrd og gjort nærværende for tilhørerne. (Eks.: "Jeg har erfaret, at Gud har ret, når han via Paulus siger: *Min nåde er dig nok ...*")
- **En vigtig bibelsk pointe, opmuntring eller formaning** – iklædt mine egne refleksioner og indeholdende mine erfaringer eller et personligt vidnesbyrd aktualiseret i tilhørernes liv. (Eks.: Udfoldelse af Rom 10,17: *"Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord."*)
- **Et enkelt og klart vidnesbyrd fra ens eget liv** – delt ud til tilhørerne, så de kan spejle sig i det. (Eks.: "Jeg vil gerne fortælle jer om en god oplevelse, jeg havde i sidste uge, da jeg ...")
- **En central pointe fra en bibelfortælling, en lignelse eller en bibelsk persons erfaringer** – gjort aktuel og livsnær for tilhørerne; gerne med et personligt præg og vidnesbyrd. (Eks.: "David var engang på flugt fra kong Saul. I den forbindelse oplevede han,

at ... Jeg stod forleden i en lignende situation, da jeg ...")

- **En inddragelse af tilhørerne i en refleksion eller bibelsk tanke**, hvor tilhørerne udfordres til selv at tænke videre og møde Gud her og nu; fx i en personlig bøn, som andagtsholderen leder ind i. (Eks.: "Jesus lover os, at dér, hvor to eller tre er forsamlet i hans navn, er han midt iblandt os. Men hvor meget stoler vi lige på det? Hvor konkret lader vi det være for os? Hvor meget regner vi med det her og nu? Lad os prøve at sætte ord på det over for Jesus – hver især – i stille bøn. Nu får I to minutter til at inddrage Jesus i jeres tanker om det ...")

Du kan selv føje en række andre muligheder til listen her, fx musikandagter, dramaandagter og interaktive andagter.

En andagt kan som nævnt holdes på mange forskellige måder og være mange forskellige ting. Lad os bare igen slå fast, at der ikke er én andagtsform og metode, som er bedre og mere rigtig end andre.

Vi er derimod nødt til at turde tale om, at nogle andagter er bedre end andre. Her vil vi først forholde os til den gode andagt.

Hvad er en god andagt for dig?

- * "Jeg får noget ud af det, når den, som holder andagt, har noget på hjerte – giver noget af sig selv – ikke bare taler ord, ord, ord i et væk."
- * "Jeg lytter efter, når der er noget, jeg kan forholde mig til ind i mit eget liv; fx en personlig erfaring eller en konkret historie, som giver mening for mig, og som jeg kan spejle mig i."
- * "Jeg kan huske en andagt i mere end tre minutter, når der var noget, som blev vigtigt for mig; når der blev talt direkte til mig; når der var noget, som ramte plet."

Den gode andagt – nogle kendetegn

Gode andagter bygges på nogle fundamentaler hos den, som arbejder målrettet med sine andagter. Prøv at spejle dig i følgende udsagn, som er gode andagtsfundamenter:

- **Jeg tager i min andagt udgangspunkt i mine tilhøreres liv og situation.** Altså klart målgruppefokus. Der er fx stor forskel på, om jeg skal holde andagt i teenklubben eller på plejehjemmet. Der er også stor forskel på, om jeg taler til en gruppe modne kristne eller til nye i troen, altså mennesker, som er meget 'på vej'.

- **Jeg har det som en målsætning i min andagt, at jeg vil tale vedkommende, relevant og livsnært.** Jeg vil møde tilhørerne i deres konkrete liv, erfaringer, følelser, udfordringer osv. Konkret: Jeg må have det som et mål, at mine tilhørere skal kunne tage imod det, jeg siger, og anvende det i deres eget liv; altså gribe om det og gøre det til deres eget.
- **Jeg vil tale konkret frem for alment og abstrakt, når jeg holder andagt.** Konkret tale: "Du har syndet imod Gud og andre mennesker ved at lyve. Derfor

har du brug for den frelse, som Jesus tilbyder dig". Almen eller abstrakt tale: "Alle mennesker er jo syndere, som har brug for Jesus Kristus."

- **Jeg vil i mine andagter satse på at forkynde Kristus, ikke kun forkynde om Kristus.** Jeg vil arbejde på ikke kun at fortælle om Jesus og om de vigtige trossandheder. Jeg vil også lade Jesus komme til orde og lade ham tale konkrete ord, formane, opmuntre, kalde osv.

– Eksempel på at forkynde om Kristus: "Jesus døde for vore synders skyld" (et objektivi, klart udsagn om Jesus og det, han har gjort for os).

– Eksempel på at forkynde Kristus: "Jesus står foran dig lige nu og spørger: "Må jeg have lov til at tage din konkrete synd væk fra dig og møde dig med forståelse og nåde midt i din følelse af, at du ikke slår til?" Jesus siger til netop dig: "Den, som kommer til mig, vil jeg aldrig vise bort."

Altså: Det er godt at forkynde om Jesus og om de vigtige ting i troens liv; men det er endnu vigtigere, at vi målrettet tør gå efter, at de, som vi taler til, kommer til at møde Jesus selv gennem det, vi rækker videre.

- **Jeg ønsker at være Jesus-centreret i mine andagter.** En andagt skal altid i en eller anden grad have udgangspunkt i Jesus og retning mod Jesus.
- **Jeg ønsker at være bibelbundet i mine andagter og at tale ud fra Guds ord.** Bibelens ord og indhold skal være til stede, for det er jo Bibelens ord, som er 'det levende ord' (Hebr. 4,12).
- **Jeg er bevidst om, at det er vigtigt at skelne mellem lov og evangelium.** Den frie nåde og Guds ubetingede tilgivelse og modtagelse af enhver synder må aldrig underkendes eller underlægges betingelser og forbehold. Samtidig må lovens knusende dom over ethvert menneske heller aldrig afsvækkes og nedskrives. Altså: Guds lov skal formidles klart og uforkortet, og Guds evangelium skal formidles klart og uforkortet.
 - Eksempel på, hvor galt det kan gå, når lov og evangelium sammenblendes: "Jesus elsker dig og er død for dine synders skyld; men du må give dig helt hen til ham og holde op med at svine dig til i synd, hvis du vil være sammen med ham." Overvej, hvad der er forkert i den sætning!

Lidt mere om at skelne mellem lov og evangelium:
Jeg har hørt mange velmente, moraliserende og loviske andagter. Men de bliver ikke bedre og sandere af at være velmente. Moraliserende og lovisk indhold i andagter må vi gøre op med. En moraliserende eller lovisk andagt placerer tilhøreren i gerningsretfærdighedens selvrealiserende projekt. Den moraliserende, loviske andagt appellerer til farisæisk stræben og 'tag-dig-sammen-kristendom'. Den siger: "Du er ikke god nok i Guds øjne, hvis du ikke får styr på dette og gør dette."

Samtidig skal vi gøre, hvad vi kan for at fremme gode, formanende andagter, som er funderet i friheden i Jesus Kristus og den nåde, som vi altid er fast forankret i hos ham. Vi mangler andagter, som på nådens grund opmuntre til efterfølgelse af Kristus og et liv for medmennesket.

- **Jeg ønsker selv at være til stede i det, jeg taler om.** Jeg vil være *mig selv* som andagts-holder. Mine tilhørere skal kunne genkende mig. Jeg imiterer ikke en anden eller ændrer karakter, når jeg holder andagt. Brug dit gode hverdagsprog, når du skal sige noget. Dine tilhørere skal kunne genkende dig. Hvis du ikke synes, at det helt passer sig at tale, som du plejer, er det måske dit hverdagsprog, der er noget galt med!
- **Jeg bruger mig selv.** Jeg deler ud af mit eget liv, mine erfaringer, mit vidnesbyrd, mine nederlag, min livs- og troshistorie og kampe, min egen Jesus-frimodighed og glæde osv. Jeg er bevist om, at jeg ikke vil være teoretiserende og distancerende i min andagt. Jeg ønsker altså at være *personlig*, når jeg holder andagt – men ikke *privat*. Hvis min andagt bliver privat, bliver den grænseoverskridende, og fokus rettes mod mig og andre personer, frem for mod budskabet eller sagen, altså indholdet i andagten.
 - Eksempel på at være *personlig*: ”Jeg kæmper mine personlige kampe omkring seksuel synd. Det er bestemt ikke altid let for mig.”
 - Eksempel på at være *privat*: ”I går tog min kone mig i at se porno på internettet. Det var ydmygende både over for hende og Gud.”

Udfordringer og faldgruber

Udfordringer og faldgruber

I det følgende vil jeg skitsere nogle af de udfordringer og faldgruber, som vi kan opleve i vores arbejde med at forberede og afholde andagter. Vi vil med andre ord se på det faktum, at vi nogle gange holder en halv- eller heldårlig andagt. Her er nogle af udfordringerne og faldgruberne:

- **Du holder andagt i egen kraft.** Du tror, at det hele afhænger af dig, både i forberedelsen og afholdelsen. Men det gør det ikke! Du er i Helligåndens værkested, når du forbereder en andagt, og når du holder den. Her gælder det gode princip: Bed og arbejd! Bed om Guds inspiration og ledelse i din forberedelse. Bed for dine tilhørere, og vow at være afhængig af Gud, når du holder din andagt.
- **Du vil for meget.** Du skal ikke holde en prædiken! En andagt er kort og præcis, og der er normalt kun plads til én hovedpointe og eventuelt et par

underpunkter. Et godt råd: Find i din forberedelse frem til den hovedpointe, som du vil have dine tilhørere til at tage til sig, og koncentrer dig så om, hvordan du bedst får formidlet den.

- **Du vil og tør for lidt.** Du tør måske ikke træde i karakter; tør ikke sige tingene så skarpt og klart, som Bibelen faktisk gør. Men vow det. Sig det, som skal siges! Tag det på dig, at det, som du har at sige, er vigtigt og sandt, og at du har et klart mandat (og kald) til at sige det, der er bibelsk forankret.
- **Du får ikke skabt en rød tråd i din andagt.** Arbejd på at skabe klarhed og enkelthed i din andagt. Et godt råd er at arbejde på at få:
 - en klar struktur i din andagt
 - et godt flow i det, du vil sige
 - én hovedpointe eller hovedsag plus maks. et par underpunkter.
- **Du fylder for meget – og Jesus for lidt.** Det er vigtigt, at du tør bruge dig selv, og at du tør være helt til stede i dine andagter. Dine tilhørere vil rigtig gerne høre dit personlige vidnesbyrd og dine egne erfaringer. Men pas på, at det ikke bliver dig og din historie, som

bliver det vigtigste og det, som folk kan huske; frem for det budskab, som du vil have frem. Pas på, at du og dit personlige liv ikke kommer til at fylde for meget.

- **Du er for nervøs.** Du har ligesom ikke ’tag i dig selv’. Men husk, at vi skal alle kravle, før vi kan gå! Hvis det er nyt for dig at holde andagt, så se din nervøsitet i øjnene og arbejd med den. Du overvinder den ikke bare lige sådan; men de fleste af os oplever, at vi ret hurtigt kommer til at føle os mere hjemme i det. Øvelse gør mester. Et par hints til den, som er meget nervøs, når andagten skal holdes:
 - 1) Indtag andagtsrummet – din platform. Sørg for at få godt fodfæste og mærk efter, at du står solidt plantet på jorden eller gulvet! Tag et par dybe indåndinger, når du skal i gang, så du oplever, at kroppen falder til ro.
 - 2) Vær godt forberedt! Øv dig på din andagt så meget, at du næsten kan den udenad, og hav dit manuskript klar som et sikkerhedsnet og en disposition.

Flere praktiske råd

Begynd din forberedelse i god tid. Gå og overvej, hvad du gerne vil sige og dele. Tal med Gud om det. Mærk efter, hvad du selv er grebet af for tiden. Lyt efter, hvad der rører sig i det kristne fællesskab. Overvej, om der er en bibeltekst, en vigtig tanke eller bibelsk pointe, som optager dig på en speciel måde for tiden.

Hvis du vil bruge en bibeltekst, så arbejd dig godt ind i teksten, dens kontekst og budskaber. Lad bibelteksten arbejde med dig, før du arbejder videre med den. Nogle gange risikerer vi at blive for ensporede i vores tilgang til en tekst, eller vi river et konkret bibelvers ud af sin sammenhæng, fordi vi ikke gjorde arbejdet med at komme dybere ind i tekstens indre liv og sammenhænge. Der kommer ofte en god andagt ud af det, når vi i vores forberedelse selv har været i dyb dialog med bibelteksten. Der sker noget, når bibelteksten får lov til at kaste vigtige erkendelser og pointer af sig i vores forberedelsesproces.

Lav en klar disposition med en rød tråd for din andagt. Skriv din andagt ned, gerne i talesprog. Nogle har svært ved at skrive andagten ned og har meget lettere ved kun at notere stikord. Hvis du har det

sådan, er det helt fint. Men du må stadig sikre dig, at du er klar på din struktur og har et godt flow. Med andre ord: Alle har brug for at disponere stoffet, så man kommer 'sikkert i havn' med sin andagt.

Arbejd med dit sprog. Gør dig fri af floskler, skriftsprog og et indelukket missionshus-sprog. Pas på med de bibelske, indforståede begreber som fx *retfærdiggørelse* og *soning*. Øv dig på at forklare de bibelske begreber i et hverdagssprog, som alle kan forstå. Det gør dit budskab meget mere nærværende, levende og vedkommende! Indforståede bibelske begreber virker ofte distancerende, fremmedgørende og teoretiserende på dine tilhørere.

Øv dig på din andagt. Det giver en god sikkerhed at øve sin andagt igennem nogle gange mundtligt. Øv dig så meget, at du næsten kan din andagt uden ad. Hold fx din andagt nogle gange for din skrivbordslampe, din hund eller hvad, der nu er i nærheden. Prøv den evt. af på en god ven, din kæreste eller ægtefælle, hvis du er lidt usikker på den, og lad vedkommende give konstruktiv feedback.

Øv dig i at have øjenkontakt og tilhørfokus, når du holder andagten. Øv

Nogle befriende ord af Paulus til den, som holder andagter:
"Og da jeg kom til jer, brødre, forkyndte jeg ikke Guds hemmelighed for jer med fremragende talekunst eller visdom, for jeg havde besluttet, at jeg hos jer ikke ville vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet. Jeg optrådte hos jer i svaghed og med megen frygt og bæven, og min tale og min prædiken blev ikke fremført med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis, for at jeres tro ikke skulle afhænge af menneskers visdom, men af Guds kraft". (1 Kor 2,1-5)

dig også i at bruge din stemme på en god måde, sådan at du varierer den i forhold til det, du kommunikerer. Pauser er vigtige. Når du fx har sagt noget, som gerne skal 'synke ned' og 'tages med hjem', så hold en kort pause. Derved mærker tilhørerne, at der skal lyttes; her er der noget på spil.

Træd frem med frimodighed og sig det, du har forberedt. Når du har forberedt dig godt, er det tid for at give det videre. Gør det med frimodighed! Bed eventuelt en eller to i flokken om at give dig konstruktiv kritik og feedback bagefter. Vi har brug for at få respons på det, vi laver. Vi bliver både bedre og mere frimodige af det. Det er for mig altid både spændende og vigtigt at finde ud af, om mine tilhørere reelt hørte det, jeg gerne ville sige, eller om det var

noget andet, de fik med sig.

Nu ikke mere om det at holde andagt. Du skal i gang med at praktisere. Og der er brug for dig! Så jeg ønsker dig god arbejdslyst og Guds velsignelse over alle de andagter, som venter på at blive holdt af dig. Til gavn og glæde for andre mennesker. Til ære for Gud.

Frank Risbjerg Kristensen (født 1966) er cand. theol. Han er lærer på LTC, Kristeligt Forbund for Studerendes Ledertræningscenter i Ødsted v. Vejle. Tidligere har han været ansat i Indre Missions Ungdom som ungdomskon-sulent og undervisningskonsulent.

Fotos: Solgården, Sxc.hu.

Om Kristent Pædagogisk Institut

Denne pjece er udgivet af Kristent Pædagogisk Institut, som har til opgave at udruste og inspirere dem, der opdrager, underviser og forkynder. Målet er, at børn, unge og voksne får det bedste for tid og evighed.

KPI henvender sig især til forældre, lærere, pædagoger, teologer, studerende og medarbejdere i kristent børne- og ungdomsarbejde.

KPI er bl.a. kendt for *Katekismusprojektet*, *Åndsfrihedsprojektet* og *Projekt god forkyndelse*.

KPIs daglige leder siden 1999 er *Carsten Hjorth Pedersen*. Han er uddannet lærer, senere førstelektor i pædagogik og forfatter til adskillige bøger og artikler.

Carsten Hjorth Pedersen holder foredrag og giver undervisning i hele landet. Se de konkrete muligheder på www.kpi.dk og tag frimodigt kontakt.

Støt KPI!

Har du været glad for at læse denne pjece, kan det være, du har fået lyst til at følge og støtte KPIs arbejde. Det har vi meget brug for, for KPI har ingen offentlige midler i ryggen.

Du kan følge med i KPIs arbejde og tilbud ved at melde dig ind i vores støttekreds. Det koster 200 kr. om året. Du får fire årlige Nyhedsbreve med artikler og informationer. Du kan også give en fradragsberettiget gave til KPI, se www.kpi.dk.

Økonomi

Sådan fordeler KPIs indtægter sig: gaver (40 %), brugerbetaling (30 %), støttekredsbidrag (15 %), andet (15 %).

Kristent Pædagogisk Institut

Åbuen 28, 3400 Hillerød

Tlf. 48 24 24 62. Mobil 28 40 53 14

E-mail kpi@kpi.dk • www.kpi.dk

KPI - *pædagogik med værdi*